

Resursbrist räcker inte som argument

Ta social isolering bland äldre på allvar! Fler kan få hjälp om kommunerna blir bättre på att samarbeta med frivilligorganisationer.

Text: Therese Karlsson | Bild: Louise Gyll | [Prenumerera](#) | Debatt i [SocialPolitik nr 3 2009](#)

Ensamma äldre som är isolerade i sina egna hem är en dold grupp vars problem inte tas på tillräckligt stort allvar inom äldreomsorgen. Sociala behov prioriteras bort när resurserna är knappa.

Men kommunerna skulle kunna bidra till att fler får hjälp att bryta sin ensamhet med de resurser som finns, om de samarbetade mer systematiskt med oss frivilligorganisationer. Vår organisation, Äldrekontakt, har visat att det är möjligt.

”Det är ovanligt att få en ny god vän i vår ålder.” Orden kommer från en dam som vi möter inom vår ideella hjälpverksamhet. Hennes nya väninna instämmer.

De sitter i baksätet på min bil och småpratar. Jag skjutsar hem dem från en träff som vi ordnar varje månad för isolerade äldre hemma hos olika värdfamiljer. Förutom att kunna ses i sällsgrupper uppskattar de åkturen dit med oss volontärer, den är som en mindre utflykt, då de sällan kommer utanför dörren. Mellan träffarna har de nu även börjat höras på telefon och stöttar varandra.

De har haft turen att komma i kontakt med en frivilligverksamhet. Men det gäller långt ifrån alla i deras situation.

Ensamhet är ett utbrett problem bland äldre. En undersökning i Stockholm visade att runt 35 procent bland dem över 75 år

lider av ensamhet. Deras situation försvåras ytterligare av att de frivilligorganisationer som skulle kunna rycka in ofta inte hittar dem. Det blir ett slags moment 22. Det krävs nämligen samarbetsvilliga kommuner.

Äldrekontakt hjälper äldre som bor ensamma, saknar socialt kontaktnät och vars rörlighet hindrar dem att själva ta sig ut och söka gemenskap. Ofta har de hjälp från hemtjänsten med praktiska sysslor, men de har fått avslag för bistånd till behov av social och psykisk karaktär. Det gäller oavsett om de önskar lunchsällskap, någon som kommer hem och pratar en stund eller som tar dem med ut på promenad eller till träffar med andra.

Avslag har också getts, när det gäller ansökan om någon form av äldreboende, där orsaken är att man saknar gemenskap med andra. I regel krävs omfattande fysiska och medicinska omsorgsbehov, endast sociala skäl är sällan tillräckligt.

I vårt fall samarbetar vi med Norrmalms Stadsdelsförvaltning, som varit positiv ända från början. Idag kommer de flesta vi hjälper i kontakt med oss via förvaltningen – efter samtycke från de äldre, och det sker inom ramen för befintliga resurser och strukturer.

Det här skulle kunna ske i större skala om kommunerna överlag blev mer aktiva i att hjälpa äldre att komma i kontakt med frivilligverksamheter. För att samarbetet ska ske systematiskt, och inte vara avhängigt enskilda eldsjälar, krävs signaler uppifrån i organisationen om att det här är viktigt.

Det finns starka skäl till att agera – förutom lidandet ökar social isolering risken för depression och demens, samt att dö i förtid i sjukdomar som stroke, infarkt och cancer. Omvänt ger ett socialt stöd ett skydd. En brittisk utvärdering av den typ av frivilligverksamhet vi bedriver, visade att äldre som deltog inte bara kände större livsglädje, utan även besökte läkare mera sällan, tog färre mediciner och överlag upplevde bättre hälsa.

Att satsa på sociala behov och utnyttja oss frivilligorganisationer mera ger således inte bara fler äldre ett bättre liv. Det sparar dessutom pengar.

Med fler volontärer som engagerar sig kan frivilligorganisationer i samarbete med kommunen göra mer för ensamma äldre. Att lyfta frågan på nästa möte inom kommunens äldreomsorg eller att engagera sig som frivillig i en ideell organisation är en handling som gör stor skillnad i ensamma äldres livssituation.

info[at]aldrekontakt.se

Therese Karlsson

www.aldrekontakt.se